

qendra e provimeve

SHIFRA E NXËNËSIT

PROVIMI PROFESIONAL

JANAR 2019

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

U D H Ë Z I M

KOHA PËR ZGJIDHJE TË TESTIT ËSHTË 150 MINUTA

Gjatë testit nuk lejohet përdorimi i pajisjeve elektronike.
Nxënësi/nxënësja nuk guxon në asnjë mënyrë ta zbulojë identitetin e vet në test ose t'i drejtohet vlerësuesit në mënyrë të drejtpërdrejtë.
Testi **DUHET** të zhvillohet me laps kimik i cili nuk mund të fshihet.

Testi përmban detyra në të cilat do të përgjigjeni në njërën prej këtyre mënyrave:

- duke rrethuar numrin para përgjigjes së saktë
- duke shkruar një përgjigje të shkurtër
- duke shkruar një përgjigje më të gjatë
- duke shkruar ese

Me testin ke marrë edhe **fletën e përgjigjeve** për detyrat me zgjedhje të shumëfishtë.

Nevojitet që në vendin përkatës me kujdes t'i përshkruash përgjigjet tua.

Detyra do të vlerësohet me (0) pikë nëse:

- është e pasaktë
- janë rrethuar më shumë përgjigje të ofruara
- është e palexueshme dhe e paqartë
- zgjidhja është shkruar me laps të thjeshtë

Nëse gabon vendos një vijë të kryqëzuar mbi të dhe zgjidhe përsëri. Kur ta përfundosh zgjidhjen e testit, kontrolloji edhe njëherë përgjigjet tuaja.

Me fat!

* A 9 2 9 5 2 *

FAQE E ZBRAZËT

Në bazë të Tekstit 1 përgjigju në pyetjet 1, 2, 3, 4 dhe 5.

Teksti 1

Selaniku, posedon madhësinë, gjallërinë dhe ambiciet e metropoleve moderne botërore, kurse mungesën e përmendoreve nga e kaluar e Greqisë e kompenson me kisha të shumta bizantine, me muze të shkëlqyeshëm, me restorante dhe me një jetë të natës shumë të bujshme

Qyteti i dytë i Greqisë dhe qendra administrative e dy rajoneve veriore, Selaniku, ndodhet në maje të gjirit të Selanikut pranë të cilit shtrihet me një gjatësi prej 20 km. Në përfundim të qytetit është fusha e Selanikut, ultësira bregdetare afër grykës së Vardarit në gji. Nga anët tjera qyteti është i rrethuar me malet e bjeshkës Horthiatit. Pamja moderne e qytetit i detyrohet zjarrit katastrofik të vitit 1917 i cili i rrafshoi shumicën e shtëpive të vjetra përgjatë labirintit të shtigjeve otomane, duke përfshi edhe të gjithë Lagjen e Hebrenjve, duke lënë 70.000 banorë, gati gjysmën e popullatës së atëhershme, pa pullaz mbi kokë. Qyteti është rindërtuar gjatë tetë vjetëve në vazhdim sipas planit i cili është përgatitur nën mbikëqyrjen e arkitektit dhe arkeologut francez Ernesto Erbar, me avenytë e gjata dhe qendrore, paralele me bregun e detit, si dhe me rrugët tërthore të ngjeshura me drurë të cilët të mbrojnë nga dielli. Selaniku sot është një qytet universitar, port i përparuar, qendër industriale dhe kulturore.

Selaniku është një qytet me histori të komplikuar të cilin mjaft e konsideronin të vetin: bizantinë, venedikasit, turqit, hebrenjtë, grekët, jermenët... Gjurmët e tyre gjenden gjithandej, disa prej tyre ndërkohë janë bërë simbole turistike të qytetit, sikurse Kulla e Bardhë... Qyteti është themeluar diku rreth vitit 315 para epokës së re: e ka themeluar Kasandri, mbreti maqedonas, dhe e emërtoi sipas bashkëshortes së tij të dashur Thesaloniki, motrës prej babës të Aleksandrit të Madh. ... Kur romakët pushtuan qytetin në vitin 168 para epokë së re, Selaniku u bë kryeqyteti i një province romake. Gjatë kohë së udhëtimit në Maqedoni papa i shenjtë Pali ka predikuar në sinagogën lokale, e cila ka qenë kryesorja për hebrenjtë e atij rajoni, dhe ka vendosur themelet e krishterimit dhe kishës. ... Selaniku ka qenë një nga qendrat më të rëndësishme në Bizant, posaçërisht gjatë sundimit të Komninit, ndërsa në të kanë lindur Qirili dhe Metodi.

(...)

Muzeu arkeologjik i qytetit konsiderohet si një nga më të mirët në Evropë. Posedon një koleksion të madh, duke përfshirë gjëra me vlerë të pabesueshme në formën e varrit të atit të Aleksandrit të Madh, Filipit të Maqedonisë, i cili është zbuluar në Vergjini në vitin 1977. Në sheshin Dikasterion është një lokalitet arkeologjik i tregut të lashtë grek i cili është rregulluar më vonë në një forum romak me dy nivele. Forumi ishte zemra e qytetit të lashtë, kurse e kanë zbuluar punëtorët në vitet e gjashtëdhjeta. Pjesa më e ruajtur e forumit është teatri i madh, i cili ende

përdoret për koncerte të verës. Kulla e Bardhë është pjesa më e njohur e qytetit, kurse në formë origjinale është ndërtuar si pjesë e mureve të qytetit. Ajo ndodhet në shëtitore pranë detit, në jug nga muzeu arkeologjik. Në qytetin e sipërm, përveç shtëpive prej drurit nga periudha otomane dhe mbetjeve të mureve të qytetit nga koha bizantine, gjendet Sheshi i Aristotelit, sheshi më i rëndësishëm i qytetit. Në vetë qytetin e Selanikut ekzistojnë disa kisha të cilat numërohen ndër më të bukurat në botën ortodokse: Shën Sofia, Dymbëdhjetë Apostujt, Kisha e profetit Elijah, Shën Pantelejmoni...

(...) Jeta natës në qytet është shumë e pasur, e zhurmshme dhe e llojllojshme dhe e njohur shumë larg. Nga anijet –diskotekat e deri te klubet alternative, kafenetë e shkëlqyeshme penthaus... Zona më moderne e jetës së natës është Ladadika, afër portit.

(përgatitur sipas tekstit të S. O., Styl, 8 qershor 2009)

1. Teksti është një fragment nga:

1. lajmi
2. komenti
3. reportazhi

Rretho numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1 pikë

2. Cila ngjarje ka ndikuar në mënyrë të vendosur në ndryshimin e pamjes së Selanikut në shekullin 20?

1. Zbulimi i forumit romak në dy nivele me teatrin e madh në vitet e 60-ta.
2. Zjarri katastrofik në vitin 1917 i cili i rrafshoi shtëpitë e vjetra në lagjen hebreje.
3. Transferimi i varrit të Filipit të Maqedonisë në Selanik, të zbuluar në vitin 1977 në Vergjini.

Rretho numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1 pikë

3. Kush është themelues i qytetit?

1. Ernest Erbari
2. Kasandri
3. Aleksandri i Madh
4. Aristoteli

Rretho numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1 pikë

4. Përse përmendet në tekst Thesalonika, motra prej babait e Aleksandrit të Madh?

1 pikë

5. A) Kulla e Bardhë në Selanik është pjesë e trashëgimisë së:

1. periudhës antike
2. periudhës romake
3. periudhës otomane
4. periudhës bizantine

Rretho numrin para përgjigjes së saktë.

1 pikë

B) Argumentoje përgjigjen.

1 pikë

Duke shfrytëzuar Tekstin 2 zhvillo detyrat 6 dhe 7.

Teksti 2

Do t'ju habisë bukuria e Tivarit. Do të pushtoheni nga qyteti i vendosur rrëzë malit të Rumisë, në mes të dy ujërave të mëdha, Detit Adriatik dhe Liqenit të Shkodrës. Deti, liqeni dhe rajonet malore sjellin atraksionet unike triptikë dhe i kënaqin shijet më turistike.

Nëse jeni i dashuruar në udhët ujore, Tivari do t'ju pres me portin bashkëkohor dhe me një marinë të pajisur në mënyrë të përkryer.

Në përfitimet e diellit dhe detit të ngrohtë, mund të kënaqeni në plazhet e bukura dhe të gjata me rërë ose me dunat e egra e të fshehura të rërës.

Parku Kombëtar i Liqenit të Shkodrës me botën unike të bimëve dhe kafshëve dhe një arkipelag magjeps ofron një përvojë të paharruar turistike.

Monumentet e shumta kulturore dhe Qyteti i Vjetër i Tivarit dëshmojnë për përhapjen e këtushme të kulturës ortodokse, katolike dhe islame.

Bukuria e kontrasteve natyrore dhe harmonia e bashkëjetesës do të ngroh zemrën tuaj, do t'ua mbush shpirtin..

*Mirë se vini në Malin e Zi, mirë se vini në Tivar!
Organizata Turistike e Tivarit, KK Tivar*

6. A) Kujt i kushtohet teksti?

1 pikë

B) Argumentoje përgjigjen.

1 pikë

7. Me cilin stil funksional është shkruar teksti?

1 pikë

Duke shfrytëzuar Tekstin 1 dhe Tekstin 2 zhvillo detyrat 8, 9 dhe 10.

8. A) Cilit tekst i përgjigjet titulli *Qyteti modern me traditë të gjatë?*

1 pikë

B) Argumentoje përgjigjen.

1 pikë

- 9.** Kujt i referohen të dhëna në tabelë Selanikut apo Tivarit? Nëse të dhënat u referohen të dy qyteteve, rretho PO, ndërsa nëse e dhëna nuk ka të bëjë me të dy qytetet, rretho JO.

E DHËNA KA TË BËJ EDHE ME SELANIKUN DHE ME TIVARIN	PO	JO
Qytete turistike dhe porte të mëdha	PO	JO
Sheshet të mëdha romake të shndërruara në skena	PO	JO
Monumente të shumta të kulturës romake, otomane dhe ortodokse	PO	JO
Prapa qytetit ndodhen kreshtat e larta malore	PO	JO
Qendrat ekologjike në të cilat ndodhen parqet e njohura kombëtare	PO	JO
Emrin e ka marrë nga themeluesi i qytetit	PO	JO

1 pikë

- 10.** Duke marrë parasysh temën dhe mënyrën e përpunimit, cili tekst të ka pëlqyer më shumë? Argumentoje përgjigjen.

1 pikë

- 11.** Shkruaje sinonimin e fjalës së nënvizuar.

Do të pushtoheni nga qyteti i vendosur rrezë malit të Rumisë, në mes të dy ujërave të mëdha, Detit Adriatik dhe Liqenit të Shkodrës.

Sinonimi:

1 pikë

12. Rretho numrin para përkufizimit të saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1. Fonemat bashkohen në rrokje, rrokjet formojnë fjalë, fjalët formojnë fjali.
2. Fjalët bashkohen në fonema, rrokjet formojnë fjali, fonemat formojnë fjali.
3. Fjalitë formojnë fonema, rrokjet bashkohen në fjali, rrokjet formojnë fonema.

1 pikë

13. Përcakto llojin e funksionit të gjymtyrëve në fjali *Natë vjeshte të tretë.*

Natë _____

vjeshte _____

tretë _____

1 pikë

14. Sinonimi i fjalës së nënvizuar në fjalinë *Befas dritaret u trandën*, është:

1 pikë

15. A) Përshkruaj ose nënvizo përemrat nga fjalia:

Kush zgjoi tek ai këto urrëjtje ndaj mbarë njerëzimit?

_____ 1 pikë

B) Emërto përemrat e përshkruar ose nënvizuar nga detyra nën A.

_____ 1 pikë

16. Shkruaj C ose S që fjalët të jenë të shkruara saktë.

funk___ion, juridik___ioni, sank___ion frak___ionist, infek___ion

1 pikë

17. Shkruaj saktë shkurtesat e fjalëve:

Akademia e Shkencave dhe e Arteve të Malit të Zi _____

e të tjera _____

trajtë e shkurtër _____

urim _____

1 pikë

18. Rretho kohën e foljes në fjalinë *Shiu tashmë kishte pushuar dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.*

1. e tashme
2. e kryer
3. më se e kryer

1 pikë

Lexo poezinë në vijim pastaj zhvillo detyrat 19, 20, 21, 22 dhe 23.

Atdheu

O Atdhe! Më je i dashur sa më s'ka
Më je nënë, më je motër, më je vëlla.
Nga ç'ka rrotull më i shtrenjti ti më je,
Je më i miri nga çdo gjë që ka ky dhe.
Ty për ditë të pat parë ime nënë
Dheu në fund atë e pati ngrënë

Numëruar t'i pat syri yt
Te ti lindi, te ti vdiq ajo pastaj
Ti ke parë gjysh –stërgjyshërit e mi,
Edhe eshtrat tretur ua ke parë ti
Nga ti, shpirt – o, ata kurrë s'qenë ndarë.
Pranë teje patën qeshur, patën qarë...
Begatoje, o imzot, ti këtë vend!
Epu njerëzve të tij ti mbroth e shend!
Hi u bëfshin gjithmon' armiqtë e tij!
I begatë i lulëzuar qoftë ai,
Një të ardhme pastë plot lumturi.

Naim Frashëri

19. A) Rretho numrin para llojit të strofës me të cilën është shkruar poezia dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1. katërshe
2. klasike
3. sonet

1 pikë

B) Si quhet rima e përdorur në këtë poezi?

1 pikë

20. Cilin e motiv e trajton poezia e dhënë?

1 pikë

21. Rretho numrin para figurës stilistike që përdor autori në vargun e nëntë dhe të dhjetë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1. alegorinë
2. kontrastin
3. personifikimin

1 pikë

22. Çfarë definicioni përkufizues na jep poeti në këtë poezi? Përshkruaje një prej vargjeve ku jepet ky përkufizim.

2 pikë

23. Me çfarë ligjërate përfundon poezia?

2 pikë

Lexo fragmentin nga vepra *Ura mbi Drinë* e Ivo Andriqit dhe zhvillo detyrat 24, 25 dhe 26.

(Që të shihet qartë dhe të kuptohet plotësisht figura e kasabës dhe natyra e raportit të saj ndaj urës, duhet ditur se në qytet ekziston edhe një urë, ashtu sikurse ekziston edhe një lumë. Ai është Rzav dhe mbi të ura e drunjtë. Në fund të qytetit lumi Rzav derdhet në Drinë, ashtu që qendra e qytetit dhe njëkohësisht pjesa më e madhe e tij ndodhen në gjuhëzën me rërë të tokës në mes të dy lumenjve, të madhit dhe të voglit, që bashkohen, kurse periferia e shpërndarë shtrihet nga ana tjetër e urave, në bregun e djathtë të Drinës dhe në bregun e djathtë të Rzavit. Qyteti mbi ujë. Mirëpo edhe pse ekziston edhe një lumë dhe një urë tjetër, fjalët „mbi urë“ nuk nënkuptojnë askurrë urën e Rzavit, ndërtesën e thjeshtë prej drurit pa bukuri, pa histori, pa ndonjë kuptim tjetër përveç se ju shërben banorëve vendas dhe bagëtive të tyre për të kaluar, por gjithmonë dhe vetëm urën e gurit mbi Drinë.)

Ura është rreth dyqind e pesëdhjetë hapa e gjatë, kurse e gjerë rreth dhjetë hapa, përveç në mes, ku është e zgjeruar në dy tarraca të barabarta, nga të dy anët e rrugës së urës nga një, dhe arrin gjerësinë e dyfishtë. Kjo është ajo pjesë e urës që quhet portë. Aty, me fjalë të tjera, në shtyllën e mesme e cila në maje të saj zgjerohet, janë muruar nga të dy anët zgjerimet e lëshuara, ashtu që në atë shtyllë pushojnë, majtas dhe djathtas rrugës, nga një tarracë, guximshëm dhe harmonishëm

të dalta jashtë nga linja e parë e urës në hapësirë mbi ujin e zhurmshëm dhe të gjelbër në thellësi.

- 24.** Shkruaj gjininë letrare dhe llojin që i përket vepra nga e cila është fragmenti i dhënë.

(gjinia letrare)

(lloji letrar)

1 pikë

- 25.** Krahaso paragrafët, kështu që nëse konstatimi është i saktë rretho S, ndërsa nëse është i pasaktë rretho P dhe shpjego përgjigjen.

Ura për të cilën flitet në paragrafin e dytë është ura e Rzavit.

S

P

Shpjego përgjigjen.

2 pikë

- 26.** Kujto zhvillimin e ngjarjes në veprën *Ura mbi Drinë* pastaj shpjego qëllimin e paragrafit të parë në fragment.

2 pikë

- 27.** Veprën përkatëse letrare (nga lista poshtë tabelës) shkruaje në fushë pranë personazhit nga ajo vepër (një vepër është e tepërt).

PERSONAZHI	VEPRA LETRARE
Tatjana	
Kreonti	
Mersoja	
Serdar Jankoja	

Kurora e maleve
Antigona
Ura mbi Drinë
Eugjen Onjegin
I huaji

1 pikë

- 28.** Përshkruaje karakteristikën që ka të bëjë me realizmin.

grumbullimi i mjeteve stilistike; interesimi për letërsinë popullore; motivimi social

1 pikë

Lexo vargjet e mëposhtme dhe zhvillo detyrën 29.

“S’ka e s’ka si heroizma,
Edhe si idealizma,
Po kur dimër del behari
S’ka si zjarri.”

- 29.** Shkruaje emrin e poezisë prej ku janë marrë vargjet e dhëna, autorin e saj, si dhe emrin e personazhit kryesor të kësaj poezie.

Poezia _____

Autori _____

Personazhi _____

3 pikë

30.

Shkruaje lajmin e përrimit të revistës së shkollës “Rinia” të cilën e kanë iniciuar nxënësit e Shkollës së Mesme të Përzier “Vëllazërim Bashkimi” në Ulqin.

Lami duhet të përmbaj:

- vendin e mbajtjes së përrimit
- datën dhe kohën e organizimit të përrimit
- emrin dhe mbiemrin e redaktorit dhe redaktorit kryesor i cili e ka prezantuar revistën në përrim
- mysafirët të cilët kanë qenë të pranishëm (p.sh. drejtori i shkollës, nxënësit...).

Kij kujdes për pesë pyetjet në të cilat duhet të përgjigjet lajmi, si dhe për titullin.

Respekto normën drejtshkrimore dhe gramatikore.

10 pikë

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.

19.
18.
17.
16.
15.
14.
13.
12.
11.
10.
9.
8.
7.
6.
5.
4.
3.
2.
1.

19.
18.
17.
16.
15.
14.
13.
12.
11.
10.
9.
8.
7.
6.
5.
4.
3.
2.
1.